

1 אָלֵא בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְיָמֵי כִּיפּוּר שֶׁל יוֹבְלוֹת וּבִשְׁעַת מִלְחָמָה.
2 שְׁנֵינוּ בַּמִּשְׁנָה בְּנוֹסַח חֲתִימַת הַבְּרִכּוֹת: עַל הָרֵאשִׁינָה הוּא אוֹמֵר מִי
3 שֶׁעָנָה אֶת אֲבִירָהּ בּו', עַל הַרְבִּיעִית הוּא אוֹמֵר מִי שֶׁעָנָה אֶת
4 שְׁמוּאֵל בַּמִּצְפֶּה וְכו' שׁוֹמֵעַ צַעֲקָה, עַל הַחֲמִישִׁית הוּא אוֹמֵר מִי
5 שֶׁעָנָה אֶת אֱלִיהוּ בְּהַר הַכְּרֵמֶל וְכו' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.

6 הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִייתָא שְׁמוּבָאֵת בַּה גִּירְסָא שׁוֹנָה: תָּנָא, יֵשׁ
7 מִחֲלִיפִין חֲתִימַת הַבְּרִכּוֹת, וְגוֹרְסִים צַעֲקָה לְאֱלֹהֵי – 'בְּרוּךְ שׁוֹמֵעַ
8 צַעֲקָה' בַּבְּרַכָּה שְׁמוֹכִירִים אֶת אֱלִיהוּ, וְתַפְלָה לְשְׁמוּאֵל – 'בְּרוּךְ
9 שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה' בַּבְּרַכָּה שְׁמוֹכִירִים אֶת שְׁמוּאֵל. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא:
10 בְּשִׁלְמָא גַּבִּי שְׁמוּאֵל – מוֹבֵן שֶׁבַּבְּרַכָּה הַחוֹתֶמֶת בִּישׁוּעַת שְׁמוּאֵל,
11 רֵאשִׁי לְסִיּוֹם הָדָן בַּלְשׁוֹן תְּפִלָּה (וּכְמוֹבָא בְּבִרְייתָא) וְהָן בַּלְשׁוֹן צַעֲקָה
12 (וּכְמוֹבָא בַּמִּשְׁנָה), שְׁהָרִי כְּתִיב בֵּיה שְׁנַעְנַה בְּתַפְלָה, וְכַמּוֹ כֵּן כְּתִיב
13 בֵּיה שְׁנַעְנַה בְּצַעֲקָה, אָלֵא גַּבִּי אֱלִיהוּ, אֲמַנְם בְּתַפְלָה כְּתִיב שְׁנַעְנַה,
14 אֲךָ בְּצַעֲקָה לֹא כְּתִיב שְׁנַעְנַה, וּמִדּוּעַ אוֹמֵרֶת הַבְּרִייתָא לְסִיּוֹם אֶת
15 הַבְּרַכָּה הַחוֹתֶמֶת בִּישׁוּעַתוֹ בַּלְשׁוֹן צַעֲקָה. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: 'עֲנֵנִי ה'
16 עֲנֵנִי' שְׁאֵמֵר אֱלִיהוּ בְּהַר הַכְּרֵמֶל (מַלְכִּים י"ח ל"ו) לְשׁוֹן צַעֲקָה הִיא,
17 וְכִיּוֹן שְׁנַעְנַה בְּצַעֲקָה, רֵאשִׁי לְסִיּוֹם אֶת הַבְּרַכָּה הַחוֹתֶמֶת בּוֹ בַּלְשׁוֹן
18 זֶה.

19 שְׁנֵינוּ בַּמִּשְׁנָה: עַל הַשְּׁשִׁית הוּא אוֹמֵר מִי שֶׁעָנָה אֶת יוֹנָה בּו' עַל
20 הַשְּׁבִיעִית הוּא אוֹמֵר מִי שֶׁעָנָה אֶת דָּוִד בּו', שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: מִכְּדִי
21 יוֹנָה כְּתִיב דָּוִד וְשִׁלְמָה תָּהָ – הֲלֹא יוֹנָה אַחֵר תְּקוּפַת דָּוִד וְשִׁלְמָה
22 הִיא, וְאֵם כֵּן מָאי מְעַמָּא מְקַדִּים לֵיה בְּרִישָׁא – מִדּוּעַ מְקַדִּימִים אֶת
23 יוֹנָה לְדוֹד וְשִׁלְמָה בְּסֹדֶר הַבְּרִכּוֹת. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: מִשּׁוֹם דְּבָעֵי
24 לְמִיחָתָם – מִפְּנֵי שְׁצִירָךְ לַחֲתוּם וְלְסִיּוֹם אֶת הַבְּרִכּוֹת הַנוֹסְפוֹת
25 בַּבְּרִכָּת 'מִרְחָם עַל הָאָרֶץ' בַּה מִתְּפַלֵּל שִׁירָחָם הַקָּב"ה עַל הָאָרֶץ
26 וְיורִיד גַּמְסִים. וְכִיּוֹן שְׁחִימָהּ זֶה שִׁיבַת לְדוֹד וְשִׁלְמָה, מְזַכֵּרִים
27 בַּבְּרַכָּה זֶה. תָּנָא, מִשּׁוֹם סוֹמְכִים אֲמָרוּ, חֲתִימַת הַבְּרַכָּה הָאֲחֵרוֹנָה
28 הִיא בְּרוּךְ מְשִׁפִּיל הָרָמִים, שֶׁהַכְּנִיעָה וְהַשְׁפִּילָם הַקָּב"ה ע"י עֲצִירַת
29 הַגַּשְׁמִיּוֹם, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ שָׁבוּ בַתְּשׁוּבָה.

30 שְׁנֵינוּ בַּמִּשְׁנָה: שְׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת הָרֵאשִׁינּוֹת אֲנִשִּׁי מְשַׁמְרִים מִתַּעֲנִין וְלֹא
31 מִשְׁלִימִין בּו', אֲנִשִּׁי מְשַׁמְרִים וְכַהֲנִים שָׁחַל יוֹם עֲבוֹדָתָם בַּמִּקְדָּשׁ
32 בְּאוֹתוֹ שְׁבוּעַ (מִתְּרִים לַשְׁתּוֹת יִין בְּלִילוֹת אֲבָל לֹא בִימִים, וְאֲנִשִּׁי
33 בֵּית אֲב (הַעוֹבְדִים אוֹתוֹ יוֹם) אֲסוּרִים בִּין בִּיּוֹם וּבִין בְּלִילָה.
34 הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִייתָא הַמְּבַאֵרֶת טַעַמָם שֶׁל דִּינִים אֵלֶּה, וְהֵאֵם הֵם
35 נוֹהֲגִים בְּזִמְנָן הַזֶּה: תָּנִי רַבִּנָּן, מִפְּנֵי מָה אֲמָרוּ בַּמִּשְׁנָה שְׁאֲנִשִּׁי מְשַׁמְרִים
36 מוֹתְרִין לַשְׁתּוֹת יִין בְּלִילוֹת אֲבָל לֹא בִימִים, אִף בִּימִים שְׁאִין זִמְנָם
37 לַעֲבוֹד, שְׁמָא תִּכְבֵּד הַעֲבוּדָה עַל אֲנִשִּׁי בֵּית אֲב מַחֲמַת רִיבּוֹי
38 הַקְּרַבְנוֹת, וְיִבְאֹז שְׁאֵר אֲנִשִּׁי הַמְּשַׁמְרִים וְיִסְיְעוּ לָהֶם בַּעֲבוֹדָתָם, וְרַק
39 בְּלִילוֹת אַחֵר שְׂרָאוּ שְׁלֹא נוֹתְרָה עֲבוֹדָה רַבָּה, מוֹתְרִים לַשְׁתּוֹת.
40 וּמִפְּנֵי מָה אֲמָרוּ שְׁאֲנִשִּׁי בֵּית אֲב אֵינֶם שׁוֹתִים לֹא בִיּוֹם וְלֹא בְּלִילָה,
41 מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲסוּקִין תָּמִיד בְּעֲבוּדָה וְאִף בְּלִילָה מְקַטְרִים אֲבָרִים עַל
42 הַמִּזְבֵּחַ.

43 מְשִׁיבָה הַבְּרִייתָא: מִכָּאֵן אֲמָרוּ חֲכָמִים, שְׁאֵף בְּזִמְנָן הַזֶּה, כָּל כְּהֵן
44 שֶׁמְכִיר וְיודֵעַ אֶת שְׁמָהּ וּזְמַן עֲבוֹדָתָהּ שֶׁל מְשַׁמְרָתוֹ וּמְשַׁמְרַת בֵּית
45 אֲב שָׁלוּ, וְיודֵעַ שְׁכֵנֵי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם וְלֹא נִפְסְלוּ מִן הַכְּהוֹנָה,
46 אֲסוּר לוֹ לַשְׁתּוֹת יִין כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׁמָא יִבְנֶה הַמִּקְדָּשׁ וְיִצְטָרֵךְ
47 לַעֲבוֹד בִּיּוֹם זֶה. וְכִאֲפֹן שֶׁמְכִיר אֶת מְשַׁמְרָתוֹ וְאֶת הַשְּׁבוּעַ שֶׁעֲתִיד
48 לַעֲבוֹד בּוֹ, וְאֵין מְכִיר אֶת מְשַׁמְרַת בֵּית אֲב שָׁלוּ, וְיודֵעַ שְׁכֵנֵי אֲבוֹתָיו
49 קְבוּעִין שָׁם, אֲסוּר לוֹ לַשְׁתּוֹת יִין כָּל אוֹתָהּ שָׁבַת – בְּכָל הַשְּׁבוּעַ
50 שֶׁעֲתִידָה מְשַׁמְרָתוֹ לַעֲבוֹד, שֶׁבְּכָל יוֹם יֵשׁ לַחֲשׁוֹשׁ שְׁמָא הוּא יוֹם
51 עֲבוֹדָתוֹ. וְאֵם אֵינוֹ מְכִיר אֶת מְשַׁמְרָתוֹ וּמְשַׁמְרַת בֵּית אֲב שָׁלוּ כָּלל,
52 וְיודֵעַ שְׁכֵנֵי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם, אֲסוּר לַשְׁתּוֹת יִין כָּל הַשָּׁנָה, שֶׁבְּכָל
53 יוֹם יֵשׁ לוֹ לַחֲשׁוֹשׁ שְׁמָא הוּא יוֹם עֲבוֹדָתוֹ.

54 רַבִּי אוֹמֵר, אִם אֲכַן חוֹשְׁשִׁים שִׁיבָנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אוֹמֵר אֲנִי שְׁכַל
55 כְּהֵן אֲסוּר לַשְׁתּוֹת יִין לְעוֹלָם, אִף אִם מְכִיר אֶת מְשַׁמְרָתוֹ וּמְשַׁמְרַת
56 בֵּית אֲב שָׁלוּ, שְׁמָא יִשְׁתַּנֵּה סֹדֶר הַמְּשַׁמְרִים בְּבִנְיַן הַבֵּית וְתִפּוּל
57 עֲבוֹדָתוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם. אֲבָל מָה אֲעֲשֶׂה שֶׁתִּקְנֶנּוּ וְהִיתָרוּ שֶׁל הַכְּהֵן
58 לַשְׁתּוֹת יִין נוֹבַעַת מִקְלָקְלָתוֹ, שׁוֹמֵן רַב חֶלֶף מִהַחֲרוֹכֵן וְעֵדִין לֹא

בְּנֶה הַבֵּית וְלִכְךָ אֵין חוֹשְׁשִׁים שְׁפָתָאֻם יִבְנֶה.

אֲמַר אֲבִי, כְּמָאן שְׁתֵּי הָאֲדִינָא כְּהֵנִי חֲמָרָא – כְּמִי נוֹהֲגִים הַכַּהֲנִים
שְׁוֹתִים יִין בְּזִמְנָן הַזֶּה, אִף שְׂרוּבָם אֵינֶם בְּקִיָּאִים לְדַעַת אֶת
מְשַׁמְרוֹתֵיהֶם, כְּרַבִּי שֶׁהִתִּיר שְׁתִּיית יִין בְּזִמְנָן הַזֶּה.

שְׁנֵינוּ בַּמִּשְׁנָה: אֲנִשִּׁי מְשַׁמְרִים שׁוֹמְן עֲבוֹדָתָם בְּשָׁבוּעַ זֶה, וְאֲנִשִּׁי מְשַׁמְרִים
הָעוֹמְדִים וּמִתְּפַלְלִים אוֹתוֹ שְׁבוּעַ עַל הַקְּרַבְנוֹת שִׁיעֲלוּ לְרִצּוֹן,
אֲסוּרִים לְסַפֵּר אֶת שְׁעָרָם וּלְכַסֵּם אֶת בְּגָדֵיהֶם כָּל אוֹתוֹ שְׁבוּעַ, וְכִיּוֹם
הַמִּישִׁי מוֹתְרִין מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשָּׁבָת. מְבַרְרַת הַגְּמָרָא: מָאי מְעַמָּא – מִדּוּ
טַעַמָּא שֶׁל אִיסוּר זֶה. אֲמָר רַבָּה בְּרַ כְּרַ חֲנָה אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּהֵן
שִׁיעֲשׂוּ זֹאת בְּשָׁבוּעַ שֶׁלִּפְנֵי וְלֹא יִכְנָסוּ לְמִשְׁמֶרֶתָם כִּשְׁהֵן מְנוּחָלִין.
אֲגַב דִּין תְּסַפּוֹרַת הַכַּהֲנִים בַּעַת מְשַׁמְרָתָם, מְבִיאָה הַגְּמָרָא בְּרִייתָא
בְּזִמְנָן תְּסַפּוֹרַתָם שֶׁל כְּהֵן גָּדוֹל, כְּהֵן הַדְּיוֹט וּמִלֵּךְ: תָּנִי רַבִּנָּן, מִלֵּךְ
מִצְוָה עָלָיו שִׁידָא מִסְתַּפֵּר כָּכָל יוֹם. כְּהֵן גָּדוֹל, מְעַרְבֵי שָׁבַת לְעֶרֶב
שָׁבַת. כְּהֵן הַדְּיוֹט, אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם.

הַגְּמָרָא מְבַאֵרֶת טַעַמָם שֶׁל דִּינִים אֵלֶּה. מְבַרְרַת הַגְּמָרָא: דִּין זֶה
שֶׁמִּלֵּךְ מִסְתַּפֵּר כָּכָל יוֹם, מָאי מְעַמָּא – מִדּוּ טַעַמָּא. אֲמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּרַ
וְכִדָּא, אֲמַר קְרָא (ישעיה לג י) 'מִלֵּךְ בִּיפְיוֹ תַחֲנוּנָה עֲנִיד', וְדוֹרְשִׁים
מִפְּסוּק זֶה שֶׁל הַמֶּלֶךְ לְהַתְהַדֵּר בִּיּוֹפְיוֹ וְלֹא לְהִרְאוֹת עַצְמוֹ בְּשׁוֹם
דּוֹפִי, כְּדִי שְׁלֹא יִקַּל מוֹרָאוֹ. כְּהֵן גָּדוֹל שֶׁמִּסְתַּפֵּר מְעַרְבֵי שָׁבַת לְעֶרֶב
שָׁבַת, מָאי מְעַמָּא – מִדּוּ טַעַמָּא. אֲמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַ יִצְחָק, הוּאִיל
וּמְשַׁמְרוֹת הַכְּהוֹנָה מִתְּחַלְשׁוֹת (מִתְּחַלְפוֹת) בְּשַׁבָּת, וּמְשַׁמְרַת חֲדָשָׁה
נִכְסַת לַעֲבוֹד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, נָאֵה הַדְּבַר שֶׁתִּרְאֶהוּ בִּיּוֹפֵי.

מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא וּמְבַרְרַת: כְּהֵן הַדְּיוֹט שֶׁמִּסְתַּפֵּר אַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם,
כְּהֵן, מְבַאֵרֶת הַגְּמָרָא: אֲתָנִי – דְּבַר זֶה נִלְמַד בְּגִזְרָה שׁוֹה 'פִּרְעִי'
'פִּרְעִי' מְנוֹיִר, כְּתִיב הִכָּא – לִגְבִּי כַהֲנִים (יחזקאל מד ב) 'וְהִאֲשֵׁם לֹא יִגְלֹחוּ
'פִּרְעִי לֹא יִשְׁלַחוּ, וְכְתִיב הֵתָם – לִגְבִּי נֹזִיר (במדבר ו ה) 'קִדְּשׁ יִהְיֶה גִדְּלִי
פִּרְעִי שְׁעַר רֹאשׁוֹ, מִה לְחֹלֶן – כִּשֶׁם שֶׁפֶרַע הַנְּאֻמֵּר בְּנוֹזִיר הוּא שְׁעַר
הַגִּדְּלִי שְׁלִשִׁים יוֹם, אִף כָּאֵן – בְּאִיסוּר הַכַּהֲנִים לִגְדֹל פֶּרַע, הֵינִינוּ
שְׁלֹא יִגְדְּלוּ שְׁעַר יוֹתֵר מִשְׁלִשִׁים יוֹם. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: וְנוֹזִיר גּוֹפִיָּה
(עַצְמוֹ) מְנָלִן שְׁצִירָךְ לִגְדֹל שְׁעָרוֹ שְׁלִשִׁים יוֹם. אֲמַר רַבִּי מִתְּנָה, הֲלֹא
כְּתִב נֹזִירֹת הֵיא שְׁלִשִׁים יוֹם, וְכַכּוֹ נֹזִירֹת מְדַבֵּר הַכְּתוּב הָאִסוּר
תְּגַלְחַת נֹזִיר. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: מְנָלִן – מִנֵּן לָנוּ שְׁסֹתָם נֹזִירֹת הֵיא
בְּאֵמַת שְׁלִשִׁים יוֹם. מִתְּרַצַּת הַגְּמָרָא: אֲמַר קְרָא 'קִדְּשׁ יִהְיֶה, וְתִיבַת
'וְהִיהָ' גְּמִימָרָא, תְּלָתִין הֵי – הִרִי הֵיא שְׁלִשִׁים, וּמִכָּאֵן לְמַדוּ
חֲכָמִים שְׁאִין נֹזִירֹת פָּחוֹת מִשְׁלִשִׁים יוֹם. אֲמַר לִיה רַבִּי שְׁפָא לֹאֲבִי,
וְדִילָמָא חֲכִי קָאֲמַר רַבִּימָא – שְׁמָא כֵךְ מְשַׁמְעוֹת הַפְּסוּק 'פִּרְעִי לֹא
יִשְׁלַחוּ, לֹא לִיבְדוּ כָּלל – לֹא יִגְדְּלוּ פֶרַע בְּרֹאשָׁם כָּלל, וְיִסְתַּפְּרוּ כָּל
כִּיט יוֹם לִפְנֵי שִׁיבּוֹא שְׁעָרָם לְשִׁיעוֹר זֶה. אֲמַר לִיה אֲבִי, אִי הָהוּ
כְּתִב – אִם הִיא אוֹמֵר הַכְּתוּב 'לֹא יִשְׁלַחוּ פִּרְעִי, הֵינִינוּ מְפַרְשִׁים
כְּרַבִּימָרָת – כְּמוֹ שְׁאֵמַרְתָּ, שְׁאֲסוּרִים לִגְדֹל שְׁעָרָם כְּדִי פֶרַע, אֲךָ
הַשָּׁתָא דְּכְתִיב – עֵתָה שְׁכַתּוּב 'פִּרְעִי לֹא יִשְׁלַחוּ, מְשַׁמְעוֹת הַכְּתוּב
הֵיא, פִּרְעִי לִיחֵי – מוֹתֵר שִׁידָהּ פֶּרַע בְּרֹאשָׁם, רַק שְׁלוֹחֵי הוּא דְּלֹא
לִיִּשְׁלַחוּ – אֲסוּרִים הֵם לִגְדֹל אֶת אוֹתוֹ פֶּרַע, וְלִכֵּן דִּי שִׁיטְפְּרוּ בִיּוֹם
הַשְּׁלִשִׁים, וְלֹא יוֹסִיפוּ לִגְדֹל עוֹד.

מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אִי חֲכִי – אִם דִּין זֶה נִלְמַד מִהַכְּתוּב, אֲפִילוּ הָאֲדִינָא
נָמִי – יִנְהֵא אִף בְּזִמְנָן הַזֶּה. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: דִּימָא דְּשִׁתּוּי יִין – דִּין
אִיסוּר גִּידוּל שְׁעַר כְּאִיסוּר שְׁתִּיית יִין, שְׁמֵאֲחֵר וְכַתּוּבִים אִיסוּרִים
אֵלֶּה בְּסַמִּיכוֹת מְקִישִׁים אוֹתָם זֶה לַזֶּה, וְזֶה שְׁתִּיית יִין – כִּשֶׁם
שְׁאִיסוּר שְׁתִּיית יִין, בְּזִמְנָן בִּיאָה לְמִקְדָּשׁ הוּא דְּאִסוּר, אֲךָ שְׁלֹא בְּזִמְנָן
בִּיאָה כְּהֵן בְּזִמְנָן הַזֶּה, שְׁרִי – מוֹתְרִים הַכַּהֲנִים לַשְׁתּוֹת, כְּנֵאמֵר
(יחזקאל מד כא) 'וְיִין לֹא יִשְׁתּוּ כָּל כְּהֵן בְּבֹאֵם אֶל הַחֵצֵר הַפְּנִימִית'.
אִף חֲקָא נָמִי – כֵךְ גַּם אִיסוּר גִּידוּל שְׁעַר אֵינוֹ אֲלֵא בְּזִמְנָן שְׁבִיבַת
הַמִּקְדָּשׁ קִיָּים. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְהִתְנִיָּא, רַבִּי אוֹמֵר, אוֹמֵר אֲנִי שְׁכַל
הַכְּהֵנִים אֲסוּרִין לַשְׁתּוֹת יִין לְעוֹלָם, אֲבָל מָה אֲעֲשֶׂה שֶׁתִּקְנֶנּוּ וְהִיתָרוּ
שֶׁל הַכְּהֵן לַשְׁתּוֹת יִין נוֹבַעַת מִקְלָקְלָתוֹ, שׁוֹמֵן רַב חֶלֶף וְעֵדִין לֹא בְּנֶה
הַבֵּית וְלִכְךָ אֵין חוֹשְׁשִׁים שְׁמָא פְּתָאוּם יִבְנֶה, וְאֲמַר אֲבִי, כְּמָאן שְׁתֵּי
הָאֲדִינָא כְּהֵנִי חֲמָרָא – כְּדַעַת מִי נוֹהֲגִים הַכַּהֲנִים הַשְּׁוֹתִים יִין בְּזִמְנָן
הַזֶּה,

תענית דף יז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שבת קודש) קנא

יחזקאל ואסמכתא אקרא – ורמזה במקראות, הקא נמי לענין חיוב
מיתה בפרועי ראש, נמרא גמיר לה ואותא יחזקאל ואסמכתא אקרא.
(בי גמיר הלכה למיתה, לאחולי עבודה לא גמירי).
שנינו במשנה: כל יום הקטוב כמגילת תענית דלא למיספד בו, ביום
שלפניו אסור, וביום שלאחריו מותר.
הגמרא מביאה את תחילתה של מגילת תענית, ומבארת אותה:
תנו רבנן, אלון יומיא דלא להתענות בהו – אלו הימים שקבעו
חכמים לנהוג בהם כימים טובים ולא להתענות בהם, ומקצתהו
דלא למיספד בהו – ובמקצתם אף אסור להספיד את המת. מריש
ירחא דניסן ועד תמניא ביה איתוקם תמידא – מראש חודש ניסן עד
היום השמיני בניסן ניצחו חכמים את הצדוקים, והעמידו דין קרבן
התמיד על משפטו שאין יחיד מביאו, מחמת כן קבעו חכמים דלא
למיספד בהו – שלא להספיד בהם. מתמניא ביה עד סוף מועדא
איתוקם תנא דשבויעא – משמונה בניסן עד סוף חג הפסח ניצחו
חכמים את הבייתוסים ונתיישב על דינו זמן חג השבועות, ומחמת
כן קבעו חכמים אף בימים אלו דלא למיספד בהו.
אמר רב – הובא לעיל בברייתא, מריש ירחא דניסן עד תמניא ביה
איתוקם תמידא, ולכן תיקנו דלא למיספד. שואלת הגמרא: למה לי
מריש ירחא – מדוע הוצרך התנא לומר שהאיסור מתחיל מראש
חודש, לימא מתרי בנשן – די לו לומר שהוא מתחיל מיום שני
בניסן, וראש חדש גופיה הרי יום טוב הוא, ואסור בתענית ובהספד
גם בלא הסיבה המוזכרת כאן. מתרצת הגמרא: אמר רב, אמנם
ראש חודש אסור מחמת עצמו, ולא נצרכה – לא הוצרך התנא
להזכירו בימים טובים שנקבעו מחמת הקמת התמיד, אלא כדי
ליאסר את היום שלפניו, כמבואר במשנה.
שואלת הגמרא: ושלפניו נמי תיפוק ליה דהוה ליה יום שלפני ראש
חדש – גם היום שלפניו אסור בלא הקמת התמיד, שהרי הוא יום
לפני היום טוב של ראש חודש. מתרצת הגמרא: ראש חודש מצד
עצמו אינו גורם לאסור את היום שלפניו, כיון שקביעת ראש חדש
כיום טוב, מדאורייתא הוא, ודאורייתא לא בעי חיוב – ודינים
שמקורם מן התורה אינם צריכים חיוב לפי שחשובים הם בעיני
העם. דתנאי, הימים האלה הקטובין כמגילת תענית, אף לפנייהם
ולאחריהם אסורין, אך שבתות וימים טובים רק הן עצמם אסורין
אבל הימים שלפניהן ולאחריהן מותרין, ומה הפרש בין זה לזה,
הללו – שבתות וימים טובים דברי תורה – איסורם מן התורה, ודברי
תורה אין צריכין חיוב, אולם הללו – ימים טובים המוזכרים
במגילת תענית איסורם מדברי סופרים, ודברי סופרים צריכין חיוב.
לכך הוזכר ראש חודש ניסן בין הימים האסורים מדרבנן ללמד
שאסור אף ביום שלפניו.
הגמרא ממשיכה לבאר את הנאמר במגילת תענית: אמר רב,
מתמניא ביה עד סוף מועדא איתוקם תנא דשבויעא, ולכן תיקנו
בהם דלא למיספד. מקשה הגמרא: למה לי עד סוף מועד – מדוע
הוצרך התנא לומר שהאיסור נמשך עד סוף חג. לימא עד המועד
– די לו לומר שאסרו חכמים עד תחילת החג, ומועד גופיה – ופסח
עצמו בלאו הכי יום טוב הוא ואסור בתענית והספד. מתרצת
הגמרא: אמר רב פפא, כדאמר רב על תחילת הברייתא שלא
נצרכא הזכרת ראש חודש בין הימים האסורים מחמת הקמת
התמיד

בדעת רבי המתיר לשתות בזמן הזה. מכלל דבריו יש ללמוד דרבנן
אסרי – אסורים לשתות אף בזמן הזה, ומדוע לדעתם לא אסרו אף
גידול שער.
משיבה הגמרא: מאי טעמא – משום מה אסרו שתיית יין בזמן הזה,
משום שמהרה יבנה בית המקדש, ובעינן וצריכים אנו בהן הראוי
לעבודה, ואם ישתו הכהנים וישתכרו, ליכא – אין לנו כהן כשר,
אבל הקא לגבי איסור גידול שער, אף אם יבנה המקדש אפשר
דמיספד ועייל – יכול הכהן להסתפר ולהכנס. מקשה הגמרא: אי
הכי, שתוי יין נמי – נתיר אף לשתות יין בזמן הזה, שאף אם יבנה
המקדש אפשר דגני פורתא ועייל – יכול הכהן להפיג יינו בשינה
מועטת ולהכנס, וכדרימי בר אבא, דאמר רמי בר אבא הליכת דרף
בשיעור מיל, וכן שינה אפילו בזמן כל שהווא, מסיפין את השפעת
היין. משיבה הגמרא: לאו מי איתמר עלה – האם לא נאמר על כך
בבית המדרש, אמר רב נחמן אמר רבה בר אבבה, לא שנו שדרך
ושינה מפגיגים את השפעת היין אלא כששתה שיעור רביעית בלבד,
אבל אם שתה יותר מרביעית והשתכר, כל שכן שדרך מטרדתו
ומבלבלת אותו) ושינה משפרתו יותר. לכן אסרו על הכהנים
שתיית יין בזמן הזה, כדי שיוכלו לעבוד מיד לאחר שיבנה
המקדש, אך גידול שער שאפשר לספרו בזמן קצר לא הוצרכו
לאסור.
תירוצ' נוסף: רב אשי אמר, שתוי יין דמחלי עבודה – שאם עובדים
בעודם שתויים מחללים עבודתם, נזרו בהו רבנן והחמירו שאף
בזמן הזה לא ישתו, אבל פרועי ראש דלא מחלי עבודה – שאף אם
יעבדו לא תפסל עבודתם, לא נזרו בהו רבנן בזמן הזה.
הגמרא מקשה על חידושו של רב אשי שפרוע ראש אינו מחלל
עבודתו: מיתיבי – הקשו בני הישיבה, שנינו בברייתא, ואילו
העבירות במקדש שהן כמיתה בידי שמים, שתוי יין ופרועי ראש
שעבדו. ולכאורה קשה, בשלמא – מובן חיוב שתוי יין, שהרי
בהירא ובמפורש פתיב בהו חיוב מיתה, שנאמר (ויקרא יט) יין ושכר
אל תשת [אתה] ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד, ולא תמתו],
אלא פרועי ראש מנלן שאם עבדו חייבים מיתה. דכתיב (יחזקאל מד
ט) וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו, וכתיב בתריה (שם פסוק כא) ויין
לא ישתו כל בהן בבואם אל החצר הפנימית, ואיתקוש – הוקשו
בפרשה זו פרועי ראש לשתוי יין, ללמוד, מה שתוי יין כמיתה, אף
פרועי ראש כמיתה. הגמרא מסיימת את הקושיא על רב אשי: ומינה
– משם יש ללמוד אף לגבי חילול, אי מה שתוי יין דינם דמחלי
עבודה – שמחללים עבודתם, אף פרועי ראש דמחלי עבודה, ושלא
כדברי רב אשי שאמר שעבודתם כשירה. (לא, כי איתקוש למיתה
הוא דאיתקוש, אבל לאחולי עבודה לא איתקוש).
אמר ליה רבינא לרב אשי, הא – הלכה זו שפרועי ראש חייבים
מיתה בידי שמים, מקמי דאתא יחזקאל מאן אמרה – מהיכן ידעו
אותה לפני שבא יחזקאל והקישם לשתוי יין. אמר ליה רב אשי,
ויליטעמיד – לשיטתך ניתן לשאול שאלה דומה במקום נוסף, הא
דאמר רב חסדא, דבר זה שכהן ערל פסול לעבודת המקדש, מתורת
מוש' לא למדנו, ומדברי קבלה למדנו זאת, שנאמר (שם מד ט) 'כל בן
גבר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל מקדשי' (לשרתני), הא מקמי
דאתא יחזקאל מאן אמרה. אלא ודאי הלכה זו נמרא גמיר לה –
נאמרה למשה בסיני והועברה במסורת מדור לדור, ואתא [בא]